ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ ОСВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF PHILOLOGISTS BY MEANS OF EDUCATIONAL INFORMATION TECHNOLOGIES IN CLASSES ON THE METHODS OF TEACHING UKRAINIAN

УДК 378.14.015.62
DOI https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/39.9

Кутова С.О.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри української мови і літератури
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Іванишин М.В.,
канд. філол. наук,
доцент кафедри світової літератури та славістики
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

У статті висвітлено сутність понять «фахова компетентність», «фахова компетентність філолога», «освітні технології», «інформаційні технології». Наведено структуру фахової компетентності сучасного філолога: лінгвістична, літературознавча, комунікативна, педагогічна, психологічна, методична, інформаційна, культурологічна. Доповнено структуру соціокультурною компетентністю, що є інструментом виховання міжнародно орієнтованої особистості, яка усвідомлює взаємозв'язок і цілісність світу, необхідність міжкультурного співробітництва для вирішення глобальних проблем людства, а також медіакомпетентністю, що забезпечує здатність філолога ефективно оперувати новітніми засобами отримання актуальної інформації, поповнювати власний багаж професійних знань, вивчати професійний досвід та обмінюватися ним. Зауважено, що сучасні інформаційні технології надають додаткові можливості для формування і розвитку лінгвістичної та інформаційної компетентностей філолога. Виділено дидактичні принципи навчання з використанням ІТ у процесі підготовки майбутнього філолога мовам (іноземній, державній) і літературі (зарубіжній, українській). Визначено, що за використання освітніх інформаційних технологій на заняттях із методики навчання української мови та літератури з'являється можливість спілкуватися, передаючи повідомлення у вигляді тексту, звука і зображення. Таким чином забезпечується стійка мотивація пізнавальної діяльності майбутніх філологів, творчий підхід до накопичених знань, їх сприйняття, осмислення і викладення засвоєного матеріалу у власному розумінні. Встановлено доцільність застосування під час вивчення творів художньої літератури освітніх інформаційних технологій у вигляді проєктів, які за своїми мовними, текстовими, композиційними параметрами, тяжінням до інформаційно-впливових текстів, ознаками логічності та лаконічності впливають на читача у процесі засвоєння прочитаного в межах програми, а також у процесі інтерпретації художнього твору і, власне, аналізу. Наведено досвід щодо впровадження засобів інформаційних технологій на заняттях із методики навчання української мови і літератури, що напрацьовані в Київському університеті імені Бориса Грінченка. Запропоновано основні інформаційні технології, які доцільно використовувати на різних етапах організації занять з метою формування фахових компетентностей майбутніх філологів.

Ключові слова: *вища освіта, викладач, студент, філолог, фахові компетентності, освітні інформаційні технології.*

The article highlights the essence of the concepts "professional competence", "professional competence of a philologist", "educational technology", "information technology". The structure of professional competence of a modern philologist is given: linguistic, literary, communicative, pedagogical, psychological, methodical, informational, culturological. The structure is supplemented by socio-cultural competence, which is a tool for educating an internationally oriented individual who understands the relationship and integrity of the world, the need for intercultural cooperation to solve global problems, and media competence, which provides the ability of philologists to effectively operate baggage of professional knowledge, study professional experience and share it. It is noted that modern IT provides additional opportunities for the formation and development of linguistic and informational competencies of the philologist. Didactic principles of teaching with the use of IT in the process of training future philologists in languages (foreign, state) and literature (foreign, Ukrainian) are highlighted. It is determined that when using educational information technologies in classes on methods of teaching Ukrainian language and literature, it is possible to communicate by sending messages in the form of text, sound and images. This provides a stable motivation for the cognitive activity of future philologists, a creative approach to the accumulated knowledge, perception, understanding of them and presentation of the acquired material in their own sense. The expediency of using educational information technologies in the study of works of fiction in the form of projects, which by their linguistic, textual, compositional parameters, attraction to information-influential texts, signs of logic and conciseness affect the reader in mastering what is read within the program, as well as interpretation of the work of art and the actual analysis. The experience on the introduction of information technology tools in the classes on the methods of teaching the Ukrainian language and literature, developed at the Borys Hrinchenko University of Kyiv, is presented. The basic information technologies which it is expedient to use at various stages of the organization of employment for the purpose of formation of professional competences of future philologists are offered.

Key words: *higher education, teacher, student, philologist, professional competencies, educational information technologies.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Вітчизняна вища освіта переходить на новий етап свого розвитку – інформаційний. У багатьох країнах упродовж останніх років відбувається реформування освіти з використанням новітніх технологій, приймаються рішення у сфері розробки інформаційних засобів та методик навчання. Дослідники і теоретики педа-

гогічної освіти пропонують нові шляхи розвитку професійного навчання в Україні. У цьому контексті особливого значення набувають проблеми методичної підготовки філологів до використання нових інформаційних технологій у навчальному процесі та формування їхніх фахових компетентностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми використання сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі досліджували такі вчені, як: Н.М. Віннікова [10], М.А. Гладун [3], Г.А. Дегтярьова [5], Л.М. Златів [6], Л.А. Карташова [7], О.А. Кучерук, С.О. Караман, О.В. Караман [9–10], М.А. Сабліна [3], Н.Ю. Фоміних [16] та інші. Незважаючи на значну кількість наукових напрацювань, присвячених впровадженню освітніх інформаційних технологій у навчальний процес, не досить дослідженими залишаються питання їхнього використання на заняттях із методики навчання української мови та літератури.

Мета статті – виявлення особливостей формування фахових компетентностей філологів засобами освітніх інформаційних технологій на заняттях із методики навчання української мови та літератури.

Виклад основного матеріалу. Актуальною проблемою сучасної вищої освіти, зокрема філологічної, є проблема якості, яка здебільшого пов'язана з удосконаленням процесу формування фахових компетентностей майбутніх фахівців.

О.М. Семеног трактує фахову компетентність як сукупність двох компонентів: професійно-технологічної підготовленості, тобто володіння технологіями, і ключових компетенцій особистості [15, с. 32]. Науковець В.О. Коваль зазначає, що фахова компетентність філологів – це ступінь оволодіння професійною діяльністю, яка об'єднує теоретичні (знання), практичні (вміння, навички, досвід) й особистісні характеристики (якості, здібності) готовності суб'єкта до професійно-педагогічної діяльності [8, с. 10]. Л.Б. Волошко [2], М.А. Гладун, М.А. Сабліна [4], Н.М. Бендерець, О.В. Матушевська [11] визначають фахову компетентність як систему, що включає три компоненти: соціальну компетентність (здатність до колективної діяльності і співпраці з колегами, готовність нести відповідальність за результат своєї праці, володіння методами професійного навчання); спеціальну компетентність (підготовленість до самостійного виконання конкретних видів професійної діяльності, вміння вирішувати типові професійні завдання, оцінювати результати своєї праці, здатність самостійно здобувати нові знання та вміння за фахом); індивідуальну компетентність (готовність до постійного підвищення кваліфікації і самореалізації у професійній діяльності, здатність до професійної рефлексії, подолання професійної кризи та професійної деформації).

Аналіз праць І.В. Барабаш [1], О.В. Караман, О.А. Кучерук, Н.М. Віннікової [10] та інших дослідників свідчить про складність і багатоаспектність поняття «фахова компетентність філолога». Розглядаючи різні грані цього визначення, науковці погоджуються, що фахова компетентність вчителя-філолога полягає в його здатності і готовності до виконання на високому рівні професійної діяльності на основі інтеграції персональних знань, умінь, досвіду та інших особистісних характеристик.

На наш погляд, фахова компетентність філолога – це його готовність і здатність демонструвати належні особисті якості у ситуаціях професійного спілкування, мобілізуючи знання професійної термінології, вміння і навички точного, лінгвістично правильного вживання термінів в усному і письмовому професійному мовленні згідно з нормативними вимогами. Її складники зображені на рис. 1.

На нашу думку, до структури фахової компетентності сучасного філолога необхідно також включити соціокультурну компетентність і медіакомпетентність. Соціокультурна компетентність є інструментом виховання міжнародно орієнтованої особистості, яка усвідомлює взаємозв'язок і цілісність світу, необхідність міжкультурного співробітництва для вирішення глобальних проблем людства. Медіакомпетентність забезпечує здатність філолога ефективно оперувати новітніми засобами отримання актуальної інформації, поповнювати власний багаж професійних знань, вивчати професійний досвід та обмінюватися ним.

Безперечно, що для отримання актуальної інформації філолог повинен володіти сучасними інноваційними освітніми технологіями і відповідати вимогам часу. Освітні технології – це системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладання, а також спільної діяльності викладача та студента щодо коригування, орієнтації, організації і проєктування освітнього процесу. Освітнім технологіям притаманні такі особливості, як: діалогічність, відкритість цілей роботи зі студентами, відсутність маніпуляцій у діяльності викладачів, які надійно входять у сучасну практику й науку [17, с. 218].

Створення та розвиток інформаційного суспільства передбачає широке застосування освітніх інформаційних технологій (далі – ІТ), що зумовлено низкою факторів. По-перше, впровадження ІТ у навчальний процес пришвидшує передачу знань і накопиченого соціального досвіду людства не лише від покоління до покоління, а й від однієї людини до іншої. По-друге,

сучасні ІТ, підвищуючи якість навчання, дозволяють людині успішно адаптуватися до соціальних змін. По-третє, активне й ефективне впровадження цих технологій у навчальний процес є важливим чинником оновлення системи освіти відповідно до вимог сучасного суспільства.

Термін «інформаційні технології» часто використовується як синонім терміна «комп'ютерні технології», оскільки всі інформаційні технології так чи інакше пов'язані із застосуванням комп'ютера. Однак поняття «інформаційні технології» набагато ширше, а «комп'ютерні технології» – лише складник цього визначення. До того ж, інформаційні технології, засновані на використанні сучасних комп'ютерних і мережевих засобів, формують термін «сучасні інформа-

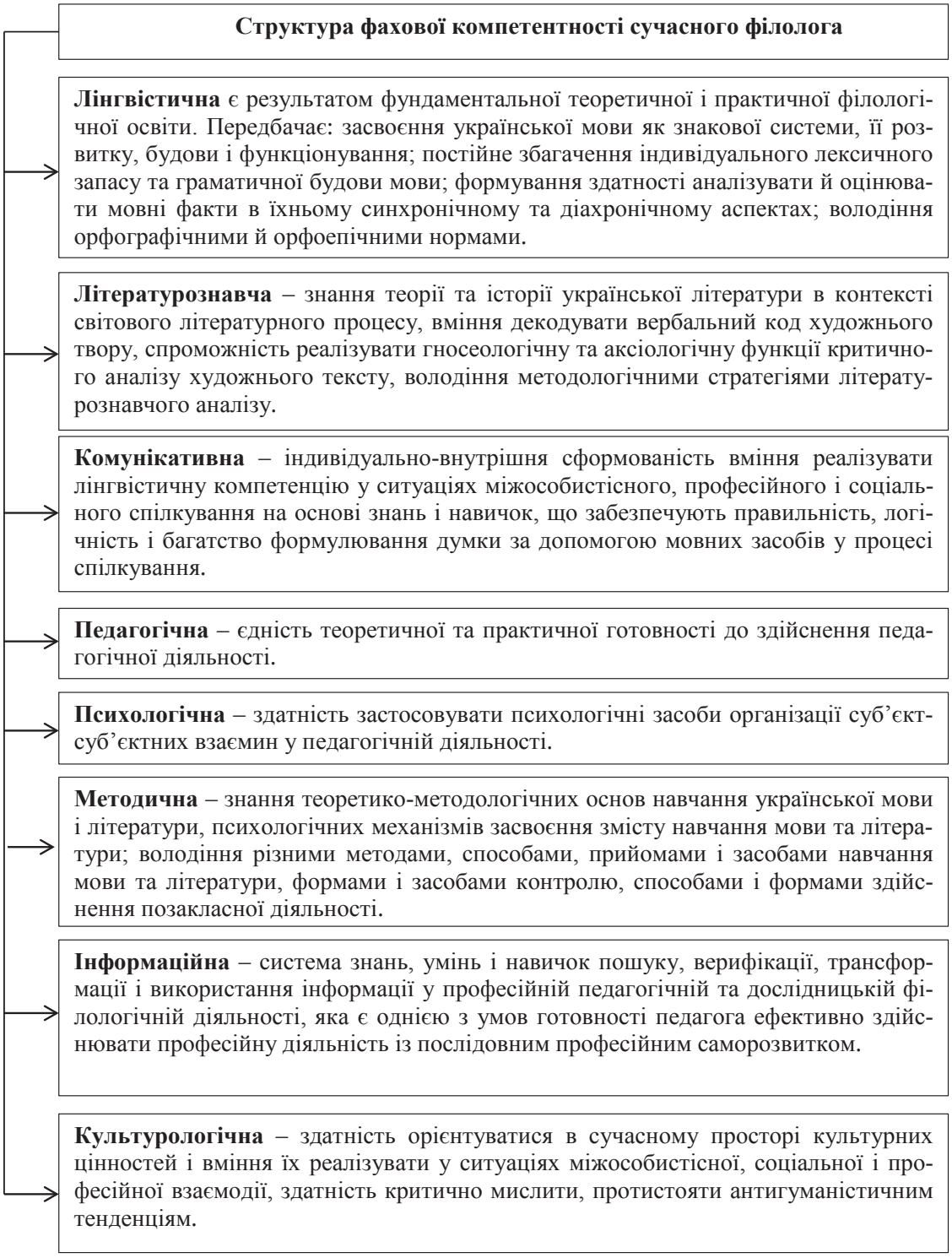

Рис. 1. Структура фахової компетентності сучасного філолога

Джерело: складено авторами на основі [1; 2]

ційні технології». За традиційним визначенням ІТ – це матеріальні об'єкти, що впроваджуються в освітній процес як носії інформації та обладнання, якими користуються викладач і студент [7]. Досліджуючи інформаційні технології, необхідно диференціювати матеріальні засоби (обладнання), які використовуються у процесі навчання, передачі, збереження і переробки інформації як програмно-методичне забезпечення процесу навчання з використанням ІТ та розвивають певні навички і вміння майбутнього філолога [16]. Під ІТ ми розуміємо засоби, за допомогою яких успішно вирішуються питання інтенсифікації й оптимізації процесу підготовки майбутнього філолога та його адаптація до життя в інформаційному суспільстві.

Ми також вважаємо, що сучасні ІТ надають додаткові можливості для формування і розвитку лінгвістичної та інформаційної компетентностей студента. Ефективність їх застосування залежить від професійної компетенції викладача, вміння включати ІТ у систему навчання, створюючи позитивну мотивацію і психологічний комфорт, сприяючи розвитку мовних і немовних умінь та навичок, а також надаючи свободу вибору форм і засобів діяльності.

ІТ належать до ефективних засобів навчання й усе частіше застосовуються під час викладання філологічних дисциплін, оскільки сприяють активізації мислення студентів, дозволяють працювати більш продуктивно та посилюють взаємозв'язок між викладачем і студентом. Отже, інформаційна компетентність філолога покликана забезпечити його повноцінну інформаційну, професійну і ціннісну орієнтацію в інформаційному просторі, цілеспрямоване і доцільне застосування ІКТ, а також можливість успішно продовжувати власну освіту впродовж усього життя, використовувати набуті знання і вміння у своїй професійній діяльності.

Таким чином, інформаційна компетентність філолога – це комплексна характеристика системи знань, умінь і навичок пошуку, верифікації, трансформації і використання інформації в педагогічній філологічній діяльності, яка є однією з умов готовності вчителя ефективно здійснювати професійну діяльність із послідовним професійним саморозвитком.

Необхідно зазначити, що актуальною проблемою сучасної освіти є усвідомлення необхідності становлення нової гуманістичної парадигми навчання, яка формує особливу атмосферу етичного й естетичного ставлення до людей і спрямована на підготовку вчителя української мови та літератури, рівень фахової компетентності якого гармонійно поєднує освіченість, професіоналізм, духовність, моральну вихованість, особистісну відповідність духовних цінностей європейській та національній культурі. Саме тому обов'язковим складником професійної компетентності філолога є формування культурологічної компетенції, яка передбачає усвідомлення мови як форми вираження національної культури та літератури, як форми відображення європейських і національних культурних цінностей, взаємозв'язку мови і літератури та історії народу, володіння національно-культурним кодом української мови й українською мовною поведінкою, зокрема українським мовним етикетом, багатством української мовної картини світу, культурою українськомовного і міжнаціонального спілкування.

Беручи за основу дослідження З.П. Бакум [4], О.М. Горошкіної [4], Л.М. Златів [6], С.О. Караман [4; 9; 10], О.В. Караман [4; 9; 10], О.А. Копусь [4] та інших вчених, ми виділили такі дидактичні принципи навчання з використанням ІТ у процесі підготовки майбутнього філолога мов (іноземної, державної) і літератури (зарубіжної, української): принцип наочності, принцип врахування вікових та індивідуальних особливостей, принцип пізнавальної активності або обґрунтованої мотивації, принцип спадковості, принцип навчання з метою виховання (табл. 1).

У процесі використання освітніх інформаційних технологій на заняттях із методики навчання української мови та літератури з'являється можливість спілкуватися, передавати повідомлення у вигляді тексту, звука і зображення. Забезпечується стійка мотивація пізнавальної діяльності майбутніх філологів, творчий підхід до накопичених знань, їх сприйняття, осмислення і викладення засвоєного матеріалу у власному розумінні. До засобів активізації пізнавальної діяльності, а, отже, і до формування фахових компетентностей належать різні форми самостійної роботи.

Найбільш продуктивним серед різних видів пізнавальної діяльності є метод проєктів. У процесі вивчення творів художньої літератури використовують ІТ у формі проєктів, які за своїми мовними, текстовими, композиційними параметрами, тяжінням до інформаційно-впливових текстів, ознаками логічності та лаконічності впливають на читача під час засвоєння прочитаного в межах програми, інтерпретації художнього твору і, власне, аналізу. Постановка цілей і завдань проєкту передбачає аналіз завдання і процесу його виконання, а, отже, формування мовленнєвої культури. Самостійна робота студентів у процесі виконання проєкту має практичну, пізнавальну, теоретичну значущість. Методика проєктної роботи передбачає колективну групову роботу майбутніх філологів під керівництвом викладача, який виступає консультантом, внаслідок чого освіт-

ній процес демократизується, зростає відповідальність кожного учасника за свою частину роботи. У такий спосіб вирішується комунікативне педагогічне завдання: майбутні філологи не лише виконують спільну роботу, а й вчаться діловому творчому спілкуванню. Працюючи над проєктом, студент має можливість самореалізуватися, застосувати свої аналітичні, художні, артистичні, комунікативні здібності.

У процесі роботи над проєктом кожен із його учасників проходить найважливіші моменти становлення знання: осмислення важливості роботи над проєктом, постановка мети, проблеми, пошук інформації з подальшою її обробкою і трансформацією, суб'єктно-особистісний діалог і комунікативний вплив, рефлексія пройденого шляху й отриманого результату.

Внаслідок спільної навчально-пізнавальної, дослідницької і творчої діяльності викладача і студентів на заняттях із захисту проєктів, виступів, на тематичних заняттях формуються лінгвістичні вміння, активізується пізнавальна діяльність майбутніх філологів, створюються умови для формування комунікативної особистості.

Роль викладача полягає в організації навчальної діяльності, в процесі якої проявляються і розвиваються інформаційні компетенції майбутніх філологів: вміння інтегрувати інформацію; керувати інформацією; передавати інформацію;

Таблиця 1

Дидактичні принципи навчання із використанням ІТ у процесі підготовки майбутнього філолога мов (іноземної, державної) і літератури (зарубіжної, української)

Принципи	Опис
1. Принцип наочності	Один із основних принципів, які реалізуються за допомогою ІТ, рівень та ефективність його реалізації найвищі, порівняно з іншими традиційними засобами. Пояснюється це тим, що спеціально підібрані й організовані наочні засоби навчання на різних носіях є найбільш доступною для сприйняття формою презентації навчального матеріалу. Вони формують особливе наочно-мотиваційне середовище, яке сприяє розвитку пізнавальної активності, творчих здібностей і зрештою освітньої та когнітивної компетентностей майбутнього фахівця філологічного профілю. З іншого боку, наочні засоби навчання сприяють успішному засвоєнню студентом навчального матеріалу через конкретизацію абстрактного, тобто через відображення в його свідомості зорових образів, які допомагають новому образу потрапити до сфери збереження подібної інформації, підвищуючи таким чином готовність до її сприйняття. Це дозволяє не тільки швидко класифікувати отриману інформацію або пізнати її, а й ефективно засвоїти на активно-діяльнісному рівні, інакше кажучи, перевести з рецептивної сфери діяльності у продуктивну (Krauss, 2007). Крім того, ІТ мобілізують всі основні канали сприйняття нової інформації: візуальний, слуховий і моторний, завдяки створенню віртуальної присутності користувача, в нашому випадку – майбутнього філолога, у програмному освітньому середовищі. Сприйнята в такий спосіб інформація, яка базується не на розсіяній, а на вибірковій увазі, краще піддається обробці внаслідок мовно-розумових операцій, надійніше зберігається в пам'яті і швидше з неї «витягується», оскільки саме вибіркова увага, на думку фахівців із когнітивної психології, є основою цілеспрямованого і дієвого навчання. Таким чином, наочність на занятті є своєрідним візуальним контекстом, без якого неможливі ефективне формування і розвиток фахової компетентності майбутнього філолога.
2. Принцип врахування вікових та індивідуальних особливостей студента	Дає можливість розробити або підібрати саме ті прийоми, форми, засоби та методи навчання, які б забезпечили ефективність у процесі підготовки майбутнього філолога на певному етапі. Важливо враховувати здібності студента та його готовність до використання ІТ, оскільки кожна навчальна комп'ютерна програма на початку процесу навчання визначає базовий рівень підготовки студента, а в подальшому створює систему визначень і вправ для кожного здобувача вищої освіти.
3. Принцип пізнавальної активності або обґрунтованої мотивації	Передбачає створення умов навчання, за яких у студента виникає потреба у пошуку, творчому використанні знань і навичок через актуалізацію попереднього досвіду. Цей принцип реалізується за допомогою можливостей, які відкриваються у процесі використання ІТ, а саме взаємодії інтерактивного характеру, можливості творчого підходу до навчання, моделювання й анімації, швидкого доступу до широкого спектру програмних ресурсів, доступності освоєння, підвищення впевненості у власних силах.
4. Принцип спадковості	Реалізує науково обґрунтовану послідовність у засвоєнні навчальних матеріалів, представлених на електронних носіях і включених викладачем у навчальний процес. Як правило, моделювання навчальних ситуацій за допомогою комп'ютера відбувається згідно з логікою розвитку пізнавальної діяльності майбутнього філолога. Засвоєння нового пізнавального змісту відбувається на основі вже засвоєних знань, формування нових умінь і навичок орієнтується на вже сформовані.
5. Принцип навчання з метою виховання	Характеризується нерозривним зв'язком навчання і виховання. Цей принцип об'єднує перелічені вище дидактичні принципи, оскільки порушення будь-якого з них негативно впливає на результат виховання майбутнього філолога. Реалізація цього принципу залежить від особистісних якостей викладача.

Джерело: складено авторами на основі [4; 6; 9; 10]

оцінювати інформацію; створювати нову інформацію; робити її доступною. Репродуктивні методи навчання із використанням презентацій набувають рис особистісно орієнтованого навчання, за якого кожен студент вивчає матеріал у своєму індивідуальному темпі. Викладач заздалегідь створює електронний посібник (презентацію). На занятті студенти самостійно вивчають новий матеріал, а викладач лише координує їхню роботу [11].

Ефективність роботи вчителів-філологів, які перебувають на предметно і функціонально орієнтованому рівні ІТ-компетентності та є впевненими користувачами, залежить від використання ними програмних засобів лінгвометодичного призначення, що враховують специфіку мови як навчального предмета, допомагають дотримуватися методичних закономірностей її викладання та задовольняють потреби в обробці чи адаптації мовного матеріалу. Про це свідчить наявність у педагогів теоретичних знань про сучасні ІКТ і практичних умінь щодо створення й використання навчальних інтернет-ресурсів, соціальних сервісів Веб 2.0 та інших інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування мовних навичок і розвитку мовленнєвих умінь під час викладання української мови і літератури [5, с. 21].

Так, у Київському університеті імені Бориса Грінченка напрацьовано продуктивний досвід впровадження засобів інформаційних технологій на заняттях із методики навчання української мови і літератури. Зокрема, цікавим прикладом є використання блога Центру культури української мови (ЦКУМ) в університеті, що забезпечує інтеграцію засобів ІТ в аудиторну і позааудиторну діяльність майбутніх вчителів-філологів (рис. 2) [18].

Рис. 2 . Центр культури української мови Київського університету імені Бориса Грінченка

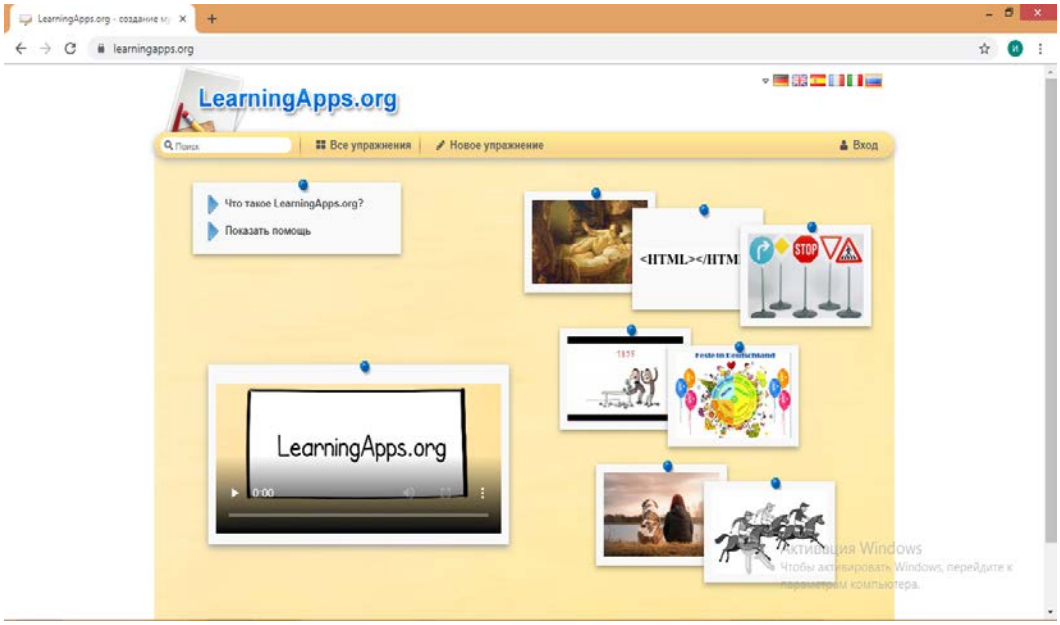

Рис. 3. LearningApps

Особливості використання блога ЦКУМ в освітньо-дослідницькій діяльності студентів зумовлені його змістовим контентом, структурованим за рубриками, серед яких виокремлюються чотири напрями: 1) електронні ресурси – «Електронні довідники», «Електронні словники української мови», «Онлайнові засоби перекладу і контролю якості», «Мовні тренажери»; 2) творчі інтерактиви й дискусії – «Улюблене українське слово», «Мовний пуризм чи мовний плюралізм?»; 3) профорієнтація – «Філолог: особливості професії»; 4) творчі проєкти – «Лексика сучасної української реклами», «Реалізація мовних норм у мовленні», «Я – філолог», «Звуки української мови», «ВВмова», «Українська з перчиком», «Український правопис» [18].

Провівши аналіз наукових джерел, пропонуємо основні ІТ, які доцільно використовувати на різних етапах організації занять із методики навчання української мови та літератури з метою формування фахових компетентностей філологів:

1. LearningApps – сервіс, призначений для створення інтерактивних навчально-методичних вправ із різних дисциплін, зокрема з методики навчання української мови та літератури. Їх можна використовувати у роботі з інтерактивною дошкою або як індивідуальні вправи для студентів. Тематика різноманітна: від роботи з картами до розв'язування кросвордів і створення карт знань. На сайті розміщена база завдань, розроблених педагогами із різних країн. Кожен із ресурсів можна використовувати на занятті, змінювати під власні потреби, розробляти схожий чи зовсім інший навчальний модуль (рис. 3) [12].

2. Онлайн-інструмент Trello – гнучкий, візуальний інструмент для спільного управління

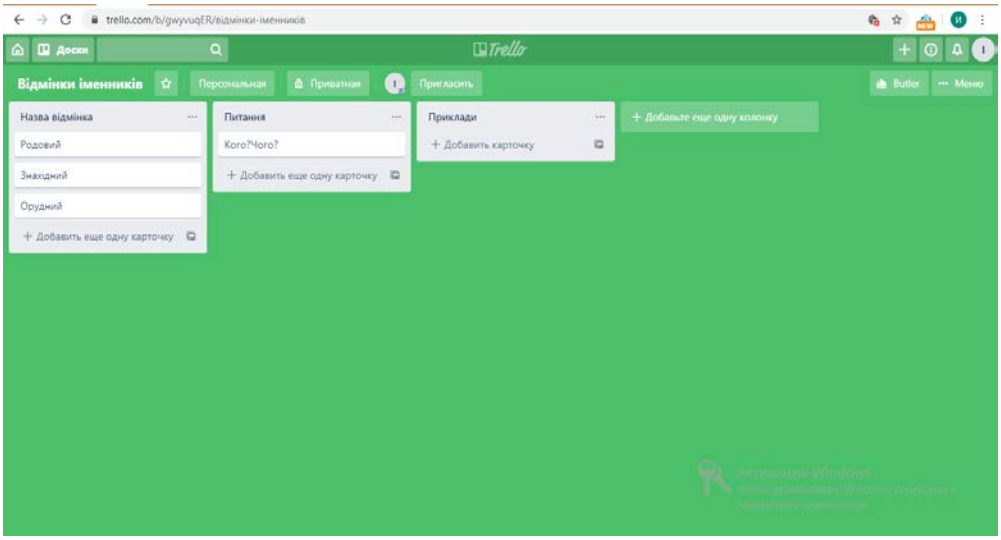

Рис. 4. Приклад використання Trello

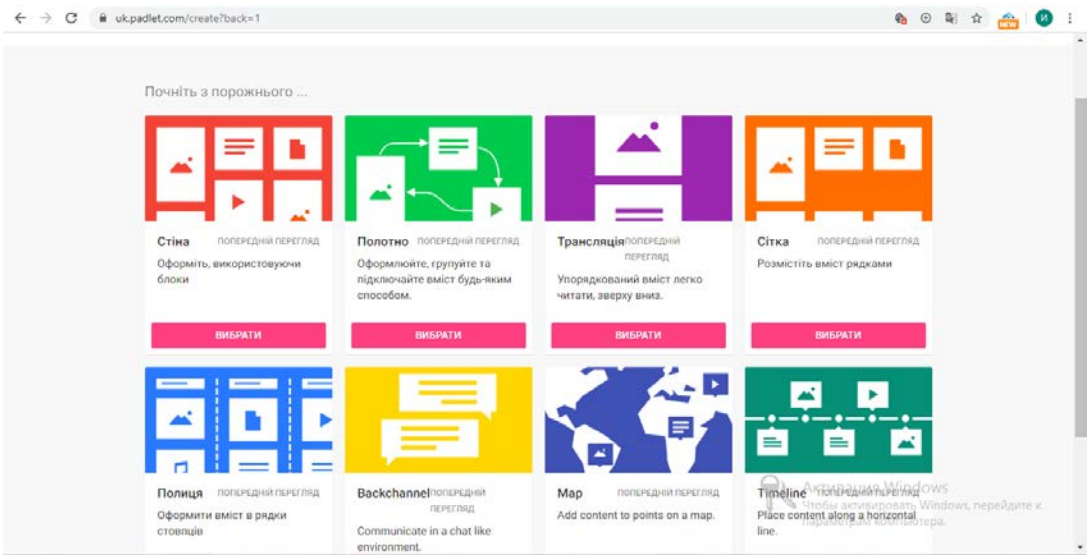

Рис. 5. Приклад використання Padlet

проєктами та завданнями. Інтерфейс базується на віртуальних дошках. Цей інструмент корисний для розподілу завдань на заплановані та поточні. Під час заняття з методики навчання української мови та літератури студенти зможуть бачити, які завдання вони виконали, а які ще потрібно буде доробити. Trello легко адаптується до проєктів, команди і навчального процесу (рис. 4) [13].

3. Онлайн-інструмент Padlet призначений для створення та наповнення контентом віртуальної дошки (простору) з можливістю спільного редагування (рис. 5) [14]. Цей сервіс можна назвати платформою для ідей, мозкових штурмів тощо. Працюючи з віртуальною інтерактивною дошкою, студенти під час виконання запропонованого завдання мають можливість одночасно бачити результати роботи інших груп, одразу їх аналізувати та дійти згоди із спірних питань в режимі онлайн.

Серед різноманіття освітніх інформаційних технологій, які можна використовувати під час занять з методики навчання української мови та літератури з будь-якого гаджету, підключеного до інтернету, варто виокремити онлайн-сервіс LearningApps. Платформа є одним із хмарних сервісів Веб 2.0 для організації освітнього процесу та безкоштовним міжнародним відкритим освітнім ресурсом, що містить готові навчальні матеріали (завдання-модулі, тести-модулі) в режимі загального доступу та конструктор для самостійного створення нових інтерактивних навчально-методичних матеріалів [3].

Таким чином, заняття з використанням інформаційних технологій стають звичними для студентів і нормою роботи для викладачів, що, на наш погляд, є результатом інноваційної діяльності у вищій школі, спрямованої на набуття майбутніми філологами фахових компетентностей.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна дійти висновку, що фахова компетентність філолога – це системна якість особистості, що інтегрує філологічні (лінгвістичні та літературознавчі), комунікативні, психолого-педагогічні, методичні, інформаційні, культурологічні знання, вміння, навички і досвід, ціннісне ставлення до оволодіння новими пріоритетними напрямами, орієнтирами, технологіями власної професійної діяльності. Включення ІТ до традиційної лекційно-семінарської системи методики навчання української мови та літератури забезпечує цілеспрямовану роботу з різноманітними джерелами інформації, підвищує ефективність занять та оперативність проведення поточного контролю засвоєння навчального матеріалу, а, отже, сприяє високій якості навчання. Використання ІТ у процесі викладання філологічних дисциплін посилює зацікавленість студентів у здобутті нових знань і глибокому їх засвоєнні, сприяє усвідомленому залученню майбутніх філологів до активного навчального процесу. Постановка питань і самостійне визначення шляхів їх вирішення різними дослідницькими способами сприяють розкриттю творчого потенціалу студентів. Використання ІТ на заняттях із методики навчання української мови та літератури базується на безлічі методів, розроблених для гуманітарних дисциплін, які працюють одночасно, зокрема на дослідженні, проблемному навчанні, роботі над проєктами, дидактичних іграх, імітації певних дій. У результаті студенти, навчившись визначати свої освітні потреби і заповнювати прогалини під керівництвом викладача, звикають до активного оволодіння навчальним матеріалом і новими способами діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Барабаш І.В. Формування професійної мовно-літературної компетентності майбутніх учителів-філологів як педагогічна проблема. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. № 10 (Ч. 1). С. 152–157.

2. Волошко Л.Б. Професійна компетентність студентів як предмет психолого-педагогічного аналізу. *Наука і сучасність* : збірник наук. праць Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. 2005. Том 48. С. 22−32.

3. Гладун М.А., Сабліна М.А. Сучасні онлайн-інструменти інтерактивного навчання як технологія співробітництва. *Open educational e-environment of modern University.* 2018. № 4. С. 33–43.

4. Практикум із методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі : навч. посіб. / О.М. Горошкіна та ін. Київ : АКМЕ ГРУП, 2015. 250 с.

5. Дегтярьова Г.А. Концептуальна модель розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі післядипломної педагогічної освіти. *ScienceRise: Pedagogical Education.* 2016. № 5. С. 19–26.

6. Златів Л.М. Комп'ютерна лінгводидактика у викладанні мовознавчих дисциплін для студентів-філологів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія і педагогіка».* 2014. Вип. 29. С. 116–120.

7. Карташова Л.А. Система навчання інформаційних технологій майбутніх вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін : монографія. Луцьк : СПД Гадяк ЖВ ; друкарня «Волиньполіграф», 2011. 264 с.

8. Коваль В.О. Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності майбутніх вчителів-філологів у вищих педагогічних навчальних закладах : автореф. дис. … д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2013. 40 с.

9. Кучерук О.А., Караман С.О., Караман О.В. Науково-освітні електронні бібліотеки у фаховій підготовці майбутніх учителів-словесників. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Том 65. № 3. С. 152–165.

10. Використання ІКТ для формування фахових компетентностей у майбутніх учителів української мови і літератури / О.А. Кучерук та ін. *Інформаційні технології і засоби навчання.* 2019. Том 71. № 3. С. 196–214.

11. Методичний порадник: організація та зміст освітньої діяльності у 2019/2020 навчальному році : інф.-метод. збірник / за заг. ред. Н.М. Бендерець, О.В. Матушевської. Біла Церква : КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів», 2019.

12. Онлайн-інструмент LearningApps. URL: https://learningapps.org (дата звернення: 08.09.2021).

13. Онлайн-інструмент Trello. URL: https://trello.com/ (дата звернення: 08.09.2021).

14. Онлайн-інструмент Padlet. URL: https://uk.padlet.com/dashboard (дата звернення: 08.09.2021).

15. Семеног О.М. Система професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури (в умовах педагогічного університету) : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 ; Інститут педагогіки і психології професійної освіти Академії педагогічних наук України. Київ, 2005. 476 с.

16. Фоміних Н.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології у викладанні філологічних дисциплін : навч.-метод. посіб. Севастополь : Рібест, 2010. 196 с.

17. Хижняк І.А. Класифікація засобів електронної лінгвометодики для ВНЗ. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти.* 2016. № 3. С. 213–222.

18. Центр культури української мови Київського університету імені Бориса Грінченка. URL: http://centrkum.blogspot.com/ (дата звернення: 09.09.2021).